No. 98. 1841.

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Dingsdag 17 Augustus.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 13den Augustus.

De Koninklijke familie wordt den 21 of 22sten van Eu op St. Cloud gewacht. Men spreekt voorts van eene reis des Konings naar Compiegne wanneer het kamp aldaar zal gevestigd zijn, bij welke gelegenheid hij eenige vaandels zou uitdeelen.

— Ook in andere steden van onze zuidelijke departementen, te Souillac, enz., hebben onlusten plaats gehad, die echter spoedig door de gewapende magt hersteld worden. Heden vermeldt de *Moniteur parisien*, dat er te St. Livrade bij Villeneuve-d'Age, ongeregeldheden voorgevallen zijn. De prefect van het departement Lot-et-Garonne had echter spoedig troepen derwaarts gezonden.

— Volgens de jongste berigten uit Toulouse wilde de gewezen maire *Arzac* en zijne twee medevervolgde ambtgenooten het gevoelen van al de regtbanken van Frankrijk inroepen, over de regtskwestien die uit de ordonnantien van de ontbinding des voorloopigen bestuurs, de benoeming van het nieuw voorloopig bestuur, en hun daartegen gedaan protest konden ontstaan.

— Het te kort in het failliet van den gewezen notaris *Lehon*, broeder van den belgischen gezant, is thans opgemaakt, en blijkt te bedragen 8 millioenen fr.

— Het Fransch eskader onder den vice-admiraal *Hugon*, uit elf linieschepen, een fregat en eene korvet zamengesteld, is den 2 dezer ter reede van Algiers ten anker gekomen. Men zegt, dat dit eskader zich bestendig gereed moet houden, om naar de Dardanellen te zeilen bijaldien de gebeurtenissen in het Oosten zulks vorderen mogten.

— Eene telegraphische depeche uit Bayonne van den 11den Augustus, meldt uit Madrid, dat de kapitein-generaal *Palafox* den 5den zijne demissie gegeven heeft als opperbevelhebber van de garde, en denzelfden dag in die betrekking vervangen was door den generaal *Pedro Chacon*. *Palafox* is de heldhaftige verdediger van Saragossa in het jaar 1808; daardoor, zoowel als door zijn opregt en vast karakter stond hij in hooge achting bij het spaansche leger. Nog onlangs had de regent, ten einde de ongerustheid onder de garde-regementen, na de jongste gebeurtenissen te Barcelona, die op een strijd tusschen de troepen schenen uit te loopen, te doen verdwijnen, hem aangespoord om eene dagorder uit te vaardigen, die niet weinig had gestrekt om de gemoederen te bedaren. De aftreding van den generaal *Palafox* in de tegenwoordige omstandigheden is eene zaak van gewigt, daar het te vreezen is dat zijn voorbeeld door vele verdienstelijke generaals zal gevolgd worden, hetgeen te meer invloed zal hebben op den geest der troepen, naardien in Spanje de handhaving der krijgstucht voornamelijk van de vastheid van karakter van den bevelhebber afhangt, dewijl de wetten en reglementen niets beteekenen, of ontbreken. Zijn opvolger, die lang in administratieve en civiele betrekkingen is geweest, heeft volstrekt geen invloed op de troepen. Bij het leger is hij slechts bekend als chef van den staf van den generaal *van Halen*. Na het vertrek van de koningin is hij tijdelijk minister van oorlog geweest, tot hij door den tegenwoordigen minister *San Miguel* vervangen werd.

— Zie hier den inhoud van het antwoord van het spaansch gouvernement op de protestatie der koningin *Christina*:

Spanjaarden!

» Reeds sedert langen tijd kent de Regering de plannen, die de vijanden der staatsregeling smeedden, en waaraan zij zich, als de laatste hoop op eene reeds voor lang aangekondigde terugwerking, vast hielden. In den geestdrijvenden waanzin hunner hartstogten zochten zij een voorwendsel tot het opruijen voor die terugwerking, en met schroomelijke verblindheid hebben zij gemeend, dit in het vraagstuk der voogdijschap van de doorluchtige en dierbare pupillen, de Koningin *Donna Isabella II* en de Infante *Donna Maria Louisa Fernanda*, welke haar onmiddellijk moet opvolgen, te vinden. Dat vraagstuk kon hun echter het doel hunner verkeerde oogmerken niet doen bereiken, zoo lang zij geen vaandel, geene banier hadden. Daar het zeer moeijelijk, zoo niet onmogelijk was, om, zoo iets in Spanje te vinden, heeft men het buiten 's lands gezocht. Toen hebben in strijd zijnde raadslieden zich rondom eene doorluchtige persoon in hare verblijfplaats in het vreemde land geschaard, om zich van haar gemoed meester te maken; en het laat zich vermoeden, dat andere niet minder oneenig zijnde mannen uit ons land vertrokken zijn, om dezelfde persoon tot gewaagde stappen te brengen, zonder dat zij de middelen behoorlijk berekend, de gevolgen overwogen, of voorzien hadden, dat de uitkomst voor hen zelven voortdurend verderfelijk zou zijn. Met geen ander doel dan het voldoen aan hunne persoonlijke eerzucht en verlangens; alleen de verwezenlijking beoogende van hun welbekend lievelingsdenkbeeld, namelijk het ontrukken aan de natie der vrijheden en instellingen, welke deze door het gebruik maken harer regten verworven heeft en dezelfde doorluchtige persoon met erkentelijkheid had aangenomen; niet uit liefde voor haar, niet uit ijver voor voorgewende regten, die zij zelve miskenden, zoo lang hun persoonlijk belang daarin niet betrokken was, hebben zij de middelen te werk gesteld en de raderen in beweging gebragt, die hen tot hun doel moesten leiden. Het scheen onmogelijk, dat zulke streken gelukten. Koninklijke woorden, in volle vrijheid en blijkbaar uit eigene beweging gegeven, geheiligde regten en overwegingen van het hoogste gewigt, waarborgden het afwijzen van inblazingen, die niets dan misdaden en rampen konden na zich slepen.

» Het is onbegrijpelijk, hoe de bedoelde doorluchtige persoon zich door ingevingen heeft kunnen laten leiden, even verderfelijk, als strijdig met hare eer, hare waardigheid, hare woorden en hare dierbaarste belangen. Nogtans vernam de regering, dat lieden, den naam van Spanjaarden onwaardig, er in geslaagd waren, om haar op een valsch standpunt te plaatsenen, door haar niet slechts tot eene onbehoorlijke daad over te halen, strijdig met andere door haar niet lang geleden uitgevaardigde verklaring, maar tevens tot het aanranden en schenden van de majesteit der wetten, de souvereiniteit der natie, het gezag der cortes en de wettigheid der regering. Deze heeft over haar, onder zulke omstandigheden, te volgen gedrag geen oogenblik geaarzeld. Overtuigd, dat zulke middelen zich slechts tegen degenen, die daarvan gebruik maakten, konden wenden, meende zij, dat de voorzigtigheid van haar eischte, om af te wachten, tot dat de daders daarvan gebruik maakten, opdat al de gestrengheid der wetten op hen mogt nederkomen; zijnde zij vast besloten, om tot eiken prijs het gezag dezelfde wetten, alsmede dat der cortes te handhaven en de eenen en de anderen te wreken over de beleedigingen, waardoor men hen krachteloos maken en vernietigen wilde.

» Zij hebben de onvoorzigtigheid tot dat uiterste gedreven van te midden, de natie der protestatien der Koningin-moeder, Donna *Maria Christina* de Bourbon, te werpen tegen de plegtige en majestueuse verklaring der cortes, dat de voogdijschap der doorluchtige pupillen ontledigd was, tegen de benoeming van den voogd en tegen de tusschenkomst in dit slecht beraamde staatsstuk aan den regent des koningsrijks en zijne regering toegeschreven. De toestand des lands, de treurige oneenigheid, die nog onder de Spanjaarden heerscht en de opgewondenheid der hartstogten, welke daarvan het natuurlijk gevolg moet zijn, hebben ongetwijfeld in de berekening onzer vijanden eene plaats bekleed. Op die betreuringswaardige omstandigheden steunende, hebben zij door middel der buitenlandsche dagbladen en van afzonderlijke afdrukken, een staatsstuk in Spanje binnengebragt, dat als een fakkel der tweedragt, den brand in het Koningrijk moest ontsteken en het geheel verteren. Maar de regering welker kracht, bij het vermeerderen der moeijelijkheden toeneemt, en die men van gevaren wilde omringen, vreest die kuiperijen even min als eenige andere, welke de vijanden der orde en van de openbare rust mogten beproeven, en zij heeft hare maatregelen genomen om de misdadigste plannen te doen schipbreuk lijden en ze schadelijk te maken voor degene zelven, die ze in 't werk mogten stellen.»

Op gelijken toon en met dezelfde woordenrijkheid wordt in dit ...

meest vervolgens betoogd, dat het onwaar is, dat de Koningin-moeder te Valencia gedwongen is geworden, om van het regentschap afstand te doen; dat haar vertrek uit Spanje het gevolg is van haren vrijen wil; dat zij bij hare den 8sten November te Marseille gedane verklaring ingewikkeld van de voogdijschap heeft afstand gedaan door te zeggen: » Ik heb den schepter nedergelegd, en mijne dochters *zonder steun* gelaten;" dat het eenige, wat *Maria Christina* omtrent de voogdijschap heeft willen toegeven, daarin bestond, dat zij als voogdesse wilde aftreden, mits haar het regt verbleef om zelve voogden over hare kinderen aan te stellen enz.

— Het Spaansch gouvernement heeft thans ook zijn antwoord publiek gemaakt op de jongste Pauselijke allocutie betrekkelijk de kerkelijke zaken van Spanje. De Paus had in deze aanspraak het Spaansch gouvernement onder anderen ten laste gelegd, dat het in December ll. de opheffing van verscheidene nog vrijgebleven kloosters had bepaald en de kerken tot die kloosters behoorende openbaar verkocht; dat het een ontwerp van wet had aangekondigd, waarbij de goederen der wereldlijke geestelijkheid aan den Staat vervielen, terwijl die geestelijkheid dan lands-gepensioneerden werd; dat het de geestelijken van het decreet van amnestie van 30 November 1840 had uitgesloten; dat het aan de jurisdictie van den aartsbisschop van Sevilie een bisschop van Malaga, die van ketterij was beschuldigd, had onttrokken, enz. In het bovengemeld stuk, hetwelk weder, gelijk de meeste spaansche documenten, van eene bovenmatige lengte is, zet het gouvernement het onderscheid uiteen tusschen het geestelijk gezag van den H. Stoel en de staatkunde van het hof van Rome bestaande. Het herinnert dat de Paus bij den dood van koning *Ferdinand* het gouvernement van *Isabella* weigerde te erkennen; de Paus had zich toen ter tijde beklaagd, dat verscheidene priesters die met de wapenen in de hand gevat waren, geëxecuteerd waren geworden; maar het gouvernement had daarmede slechts van het regt van wettige zelfverdediging gebruik gemaakt. Het gouvernement verder voorzien willende in de vakante geestelijke zetelplaatsen, had aan den Paus kandidaten aangeboden, die hij geweigerd had aan te nemen, aanbiedende alleen om de personen naar eigen goedvinden te benoemen, hetgeen het gouvernement had vermeend te moeten weigeren. Op zijne beurt het hof van Rome beschuldigende, herinnert het gouvernement, dat toen staatkundige redenen de afschaffing van de orde der jesuiten vorderden, de H. Stoel dezelve in zijne bescherming had genomen; dat de bisschop van Leon, raadsman van don *Carlos* en bewerker van den burgeroorlog, toen hij voor het opperste geregtshof gedaagd werd, van den Paus niet alleen dispensatie verkreeg om, als geestelijke zijnde, te verschijnen, maar bovendien door hem met de delegatie in de opgestane provincien [illegible]. Wat het tribunaal van het nunciaat betrof, het was niet voor de eerste maal dat dit werd geschorst. Onder *Philips V* werd het gedurende zeven jaren gesloten, onder *Karel III* door het tribunaal de la Rota vervangen. Met opzigt tot de kloosters en geestelijke goederen erkent het Spaansch gouvernement den H. Stoel het regt niet toe om zich daarmede in te laten. Het is hier de oude twist van het priesterschap met het rijksbestuur. Over het geheel was de aanspraak van den Paus door staatkundigen hartstogt ingegeven meer dan door de zorg voor de godsdienstige belangen; zij was eene oorlogsverklaring aan het gouvernement van de koningin *Isabella* gedaan, eene provocatie tot scheuring, waarvan de verantwoordelijkheid op het hof van Rome kwam. Zoodanig is nagenoeg de hoofdinhoud van dit manifest.

— Ter beurze van heden (13 Augustus) waren genoteerd: 5 pCt. 116,30; 3 pCt. 77,50; Nap. r. 104,10; Sp. Ardoin 20 drie achtste; Rom. L. 102⅝.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 12den Augustus.

Den 3den dezer is te Toplitz, met veel plegtigheid, een gedenkteeken ter eere van wijlen koning *Wilhelm III* van Pruissen, welke jaarlijks daar de baden plagt te gebruiken, ingewijd.

— De landdag der Rijn-provincien heeft met 59 tegen 5 stemmen besloten een verzoekschrift aan den koning in te dienen, waarin ten behoeve van de vrijheid der drukpers om wijzigingen in de censuur wordt verlangd, waarbij de willekeur der censoren meer wordt beperkt.

— Twee der grootste suiker-rafinaderijen te Berlijn en eenige van minder belang hebben derzelver werkzaamheden moeten staken. De oorzaak wordt toegeschreven aan het te groote product der stoomsuikerrafinaderijen, waardoor de magazijnen vol blijven, en niet naar evenredigheid kan afgeleverd worden.

— Volgens berigten uit Beijeren, Oostenrijk en verdere streken in [illegible], valt de graanoogst aldaar buiten verwachting zeer gunstig [illegible].

— Ook de Oostenrijksche regering heeft het verbod nopens den uitvoer van paarden weder ingetrokken.

— De berigten uit Kirchberg nopens den toestand van den hertog *van Bordeaux* luiden ongunstig. Men vreest dat hij levenslang kreupel zal blijven.

— Volgens berigten uit Odessa had het den 20sten Julij aldaar sedert bijna twee maanden niet geregend. De hitte klom daarbij tot 30° Reaumur (omstreeks 100° volgens de schaal van Fahrenheit). In den namiddag van dien dag ontstond er een hevige orkaan, van donder en bliksem vergezeld. Er vielen echter slechts weinige druppelen regen en de hitte bleef onverdragelijk groot.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 16den Augustus.

Uit 's Hage schrijft men, dat Z. M. heden avond aldaar uit Tilburg terugverwacht wordt, en morgen ochtend de troepen van het garnizoen in de Maliebaan zal inspecteren.

— Gisteren werden te Nijmegen en heden of morgen worden te 's Hage verwacht H. M. de Koningin van Wurtemberg en HH. KK. HH. de twee Prinsessen hare dochters, met aanzienlijk gevolg. Hoogstdezelven zullen te 's Hage haren intrek nemen in het *Hotel de Bellevue.*

— De *Nijmeegsche Courant* zegt uit eene goede bron te kunnen berigten, dat Z. M. Koning *Willem Frederik* graaf *van Nassau*, tegen het einde van deze maand op het Loo verwacht wordt, alwaar men reeds toebereidselen tot Hoogstdeszelfs ontvangst maakt.

— Men verneemt, dat er in den loop dezer week, aan de tweede kamer der Staten-Generaal eene nieuwe redactie van het ontwerp van wet, houdende de instructie voor de algemeene rekenkamer, zal worden aangeboden. Voorts verzekert men, dat er ook een ontwerp betrekkelijk de maatschappij van weldadigheid aan de kamer zal worden voorgedragen en daarbij de geldelijke aangelegenheden derzelve, voor zoo veel zij in verband tot het Rijk staan, zullen worden geregeld. Men spreekt voorts van de aanbieding van nog andere ontwerpen van wet.

— Uit Vlissingen schrijft men; dat het standbeeld van *de Ruyter* aldaar in den voormiddag van den 12den, door de zorg van de steenhouwers *W. van Uye* en Zonen, en in tegenwoordigheid der commissie, in goede orde op het daarvoor geschikte voetstuk is gesteld. Het standbeeld blijft tot op het tijdstip der plegtige inwijding bekleed. Intusschen wordt daarvan reeds de volgende beschrijving medegedeeld:

» Het standbeeld stelt den admiraal *de Ruyter* voor in kolossale grootte, staande op het scheepsverdek, rugwaarts naar het roer gekeerd, in de regterhand een scheepskijker houdende, met de andere hand in de zijde rustende, terwijl de schouders en rug gedekt worden door eenen breeden mantel, waarvan de plooijen over de linkerzijde afdalen.

» Men bewondert niet minder de fiere houding van het geheel als de levendige en krachtvolle uitdrukking des gelaats, en de kenrige uitvoerigheid, waardoor de plooijing en versierselen der kleeding zich onderscheiden. Het standbeeld heeft eene hoogte van 4 el 8 duim en weegt omtrent 7000 Nederlandsche ponden. Het voetstuk, waarop het thans is geplaatst is 2 el 82 duim hoog.

— Maandag den 30sten Augustus aanstaande zal te Amsterdam de algemeene vergadering plaats hebben van het Koninklijk Nederlandsch Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten, en Dingsdag den 31sten de eerste klasse van het genoemde Instituut hare openbare vergadering houden, bij welke gelegenheid de hoogleeraar *P. J. Uylenbroek* eene voorlezing zal doen.

— De oud-leden van de voormalige kompagnie Utrechtsche studenten, die in 1831, ter verdediging van Vorst en Vaderland, den tiendaagschen veldtogt in België hebben bijgewoond, hebben ll. Donderdag te Utrecht eene plegtige bijeenkomst ter herinnering aan die gebeurtenis gehouden. Vrijdag hielden de leden der Leidsche kompagnie een dergelijk herinneringsfeest te Leiden, waarbij de luitenant-generaal *Meijer*, onder wiens kommando zij gestaan hebben, is tegenwoordig geweest.

— Op den 13den dezer is van Harderwijk te water naar het Nieuwe Diep vertrokken een detachement, sterk 100 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den 2den luitenant der infanterie *C. A. F. W. Wolweber*, vergezeld van, de 2de luitenants der artillerie *F. von Capellen* en *J. L. Lindwurm*, de 2de luitenans van de genie *G. H. A. Hooft* en *K. S. A van Hogendorp*, als mede de officieren van gezondheid 3de klasse *J. A. Bruynis* en *L. Lindman*, om den 15 aan boord van het schip *Oost-India Packet* te worden geëmbarqueerd, ten einde naar Java te worden overgevoerd.

— Onlangs is te Rotterdam tot stand gebragt eene naamlooze vennootschap, onder den titel van: *Rotterdamsche Stoomvaartmaatschappij.* Het doel van dezelve is, om eene geregelde vaart met stoombooten daar te stellen, ter overbrenging van personen en goederen van Rotterdam langs Bath naar Antwerpen en *vice versa*, alsmede tusschen Rotterdam en Ter Neuzen en *vice versa*, waartoe bereids door Z. M. den Koning de concessie is verleend, mitsgaders naar en van zoodanige andere plaatsen, zoo binnen als buiten het Rijk der Nederlanden, als nader voor het algemeen nuttig en voor deze maatschappij voordeelig zal worden geacht; zoo ook eene behoorlijke geregelde sleepdienst op de rivieren en van en naar zee voor de groote schepen; alles echter na vooraf ook daartoe Koninklijke goedkeuring, voor zoo veel noodig, te hebben verkregen. De maatschappij is aangegaan voor den tijd van 25 jaren. Het kapitaal der-

zelve wordt bepaald op *f* 500,000 te verdeelen in 2000 aandeelen, elk van *f* 250. De maatschappij zal worden aangevangen met het in de vaart brengen van ten minste twee stoombooten. Tot hoofddirecteur is benoemd *W. H. Hop* en tot administrateuren de heeren: *A. Seeuwen A. H. Schermers*, *P. J. Lucardie* en *A. A. Nieuwkamp*, zijnde te zamen de ontwerpers dezer vennootschap. Tot commissarissen zijn benoemd de heeren: *G. A. Blankenheyn*, Mr. *A. Gleichman*, *A. L. Coenen*, *M. A. F. H. Hoffmann*, alle te Rotterdam, Jhr. *K. W. de Jonge*, te Zierikzee en *P. J. M. Fauchey*, te Rotterdam.

— Op den 8sten dezer, ongeveer tegen den avond, brak boven de gemeente Bierum (provincie Groningen) een hevig onweder los, vergezeld van zwaren regen en hagel, waardoor het koolzaad in het Losdorpster en Spijkster buitendijks aanzienlijk heeft geleden. De bliksem sloeg in de boerenhuizing van *B. H. Perdok*, te Godlinze, doch de brand is door den ijver der huisgenooten gebluscht. In den namiddag van den 9den is er brand ontstaan in den rogge- en pelmolen van *W. L. Nieuwenhuis*, te Farmsum, welke molen geheel is afgebrand, zoo mede het daaraan belendend veeschuurtje. De molen en molenaarsbehuizing waren voor *f* 10,000 verzekerd.

— Te Maastricht zijn den 14den vier personen in hechtenis genomen, als verdacht van de vervaardiging van valsch Pruissische papierengeld, bekend onder den naam van *Königlisch-Preusissche Cassen Anweisungen.* Gelijktijdig hebben er te Aken, wegens dezelfde zaak inhechtenisnemingen plaats gehad.

— In het Dagblad van 's Hage leest men het volgende:

»Wij zijn in de gelegenheid geweest te zien de lithographie, welke bij de Nederlandsche maatschappij van Schoone Kunsten, op de bestelling der commissie tot beheer van de jongste tentoonstelling alhier, vervaardigd is naar de bekroonde schilderij van *A. L. Hunin*, voorstellende: » Een krijgsman, gewond van het slagveld komende, verkondigt den dood van een zijner krijgsmakkers aan deszelfs ouders, en overhandigt hun het eerekruis, door denzelven op het slagveld bekomen." Deze door den heer *F. B. Waanders* geteekende lithographie; welke gelijk men weet, bestemd is als prijs voor die loten, van welke dezelve bij de trekking is te beurt gevallen, en die buiten den handel zal blijven, is, naar ons oordeel, uitmuntend bewerkt, geeft geheel den geest der oorspronkelijke schilderij terug en strekt tot eere aan den teekenaar en aan de genoemde maatschappij.

»Wij kunnen niet nalaten, bij deze gelegenheid, ook met lof te gewagen van de onlangs uitgekomen twee eerste afleveringen van den tweeden jaargang der *Kunstkronijk*, welke door dezelfde maatschappij uitgegeven wordt. Heeft de eerste jaargang algemeenen bijval gevonden, de tweede belooft geene mindere verdienste te zullen bezitten, zoo wel wat de afbeeldingen als de redactie betreft. Deze laatste liet in den eersten jaargang nog al te wenschen over, doch, naar het ons voorkomt, is dezelve bij den tweeden jaargang merkelijk verbeterd. De platen der beide eerste afleveringen van dien jaargang zijn uitmuntend, in het bijzonder, het hoofd van een' negentigjarigen grijsaard."

Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden geligt de navolgende door Z. M. verleende octrooijen:

Een octrooi in dato 9 April 1841, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *W. Smith* te Londen, domicilium verkozen hebbende bij mr. *J. W. Gefken*, advokaat te 's Gravenhage, op de invoering van een verbeterd toestel om teekeningen en andere voorwerpen van kunst over te brengen op metalen vlakten, welke daartoe op eene verbeterde wijze zijn toebereid;

Een octrooi in dato 29 Mei 1841 voor den tijd van tien jaren, gerekend van den den 1 Januarij 1841 af, verleend aan dr. *A. E. Gregroire*, te Trier, domicilium verkozen hebbende bij mr. *H. Gregoire*, advocaat te 's Gravenhage, op de uitvinding van een nieuw middel tot voortstuwing van vaartuigen, toepasselijk op de scheepvaart met of zonder stoom, en de gewone raderen der stoomvaartuigen kunnende vervangen;

Een octrooi in dato 30 Junij 1841, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *N. Jörgensen*, te Amsterdam, op de uitvinding van het waterproefmaken van zijde, katoenen en linnen manufacturen en lederwerk, alsmede van het wolleteren en daardoor tevens waterproef maken van allerlei katoenen en linnen lijwaden;

Een octrooi in dato 30 Junij 1841, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *D. J. Kemperman*, te Nootdorp, op de uitvinding van een nieuw water- en stoom-werktuig.

Een octrooi in dato 30 Junij 1841, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *N. Lewij*, te Dordrecht, op de invoering der vervaardiging van verbeterde stalen pennen;

Een octrooi in dato 6 Julij 1841, voor den tijd van tien jaren verleend aan *A. Campbell*, te Rotterdam, op de invoering van zekere verbetering in stoom-werktuigen.

Volgens de Londensche berigten van den 14den zou de admiraal sir *Cockburn*, in de plaats van den admiraal *Stopford* het opperbevel over de vloot in de Middellandsche zee bekomen.

— Woensdag ll. is de ingenieur *Brunel* de *eerste* geweest, die van het eene tot het andere einde door den *tunnel* of onderaardschen gang onder den Theems te Londen is doorgegaan. Er blijven nu nog slechts eenige werkzaamheden aan het reusachtig werkstuk te doen over, waarna de *tunnel* ten gebruike van het publiek zal opengesteld worden.

— De berigten over den aangevangen graanoogst in Engeland loopen zeer uiteen. Ten gevolge van de afwisselende weêrsgesteldheid waren de prijzen eenigzins gedaald. Over het geheel schijnt men eenen middelmatigen oogst te gemoet te zien.

— Ter Londensche beurs van Vrijdag ll. waren genoteerd: 3 pCt. Geconsolideerd. Ned. 2½ pCt. 52; 5 pCt. 102¼; Spanje 19¾; Portugal 18¾; Braz. 68.

Vervolg en slot van het Verslag van het Bestuur der Maatschappij tot Invoering der Zijdeteelt in Noord-Braband, *gedaan, namens Kommissarissen derzelve, in de algemeene vergadering van Deelgenooten, gehouden den* 31 *Julij* 1841, *op het Hoofd-Etablissement, te* St. Michiels-Gestel.

Het perceel sectie F. N°. 540, vroeger eene kleine weide en zeer lage grond, is door doelmatige begraving opgehoogd, bewerkt en met Moerbezieboomen beplant en bezaaid, zoo dat dit met het daaraan gelegen en nu daaraan verbonden perceel N°. 541, een fraai geheel vormt en eene groote aanwinst van goede grond is.

De beplantingen op perceel sectie C. N°. 730, (gen. Hazenbaard) zijn merkelijk uitgebreid. — Ook is den zoogenaamden Hazenberg aldaar, ongeschikt voor de Moerbezie-cultuur, tot meerdere dekking derzelver met jonge grove den beplant.

Het zoogenaamde Overbosch, twee perceelen, Sectie C. N°. 760 en 759, vroeger doorsneden door een publiek zeer nadeelig voetpad, is door het verleggen dezer pad, onder toestemming van het Bestuur dezer Gemeente, tot een schoon geheel gemaakt, het daarop staande hout in A°. P°. verkocht, geruimd en de gronden bewerkt, aangelegd en met veredelde Moerbezieboomen beplant, terwijl de tusschen die boomen gelegen velden gedeeltelijk voorbereid worden, nu met aardappelen bezet zijn, om successievelijk met Moerbezieplantsoenen beplant te worden.

Zoo dat nu het Hoofd-Etablissement trapsgewijze in staat geraakt, om aan de aanvragen van Moerbezieboomen en plantsoenen te kunnen voldoen, niet alleen, maar ook om weldra eene meer belangrijker opvoeding van zijdewormen, als tot nu toe heeft plaats gehad, te kunnen ondernemen.

Aan het hoofd- en andere gebouwen zijn de zoo hoog noodzakelijke reparatien begonnen en zullen trapsgewijze worden voortgezet.

Wel was het voornemen in het afgeloopen jaar, eenige ruwe zijde, op het Etablissement gewonnen, aan de markt te *Amsterdam* te brengen, doch bij onderzoek is gebleken, dat aldaar die fijne soort van zijde (echter van meerder waarde dan de grove), niet wierd in den handel gebragt maar wel *Brussia* zijde, geschikt voor de bestaande zijde-twijnderijen, voor naai-zijde en vischwant, welke veelvuldig in dit land wordt verbruikt.

In plaats dus van dien verkoop, is een gedeelte zijde ten onderzoek gezonden aan *de Societé Sericiole* te Parijs, welke dezelve ten dien einde heeft in handen gesteld van eene kommissie, van welke reeds het voorloopig berigt is ingekomen, waarbij eenige strengen van de in het eerste tijdperk der proefnemingen afgehaspelde zijde, als te droog en te plat (*sêches*, *grippées et plattes*) wierden geoordeeld, doch de andere als krachtige ronde en goede zijde (*nerveuse, ronde et bonne*); terwijl die soort tot 30 à 35 francs het halve Nederlandsch pond zoude kunnen verkocht worden; veel of alles hing echter af, hoe de zijde was behandeld bij de afhaspeling.

Een ander gedeelte zijde is gezonden aan den Heer *Met de Penningen de Stobbelaers* te *Antwerpen*, (welke een fabriek bezit waar de ruwe zijde voor de weverijen bewerkt wordt), om dezelve tot *organsin* en *trame* te verwerken; reeds overlang is dezelve bewerkt terug verwacht, dan een stilstand zijner fabrijk, veroorzaakt door den strengen winter en het lage water, is tot ons leedwezen de reden dat dit schoone product Ul. hier niet zoo als het voornemen was, voorgelegd kan worden. (*) De zijde welke wij het genoegen hebben Ul. ter bezigtiging aan te bieden, zal echter genoegzaam doen zien, wat reeds is voortgebragt en wat derhalve zal kunnen gedaan worden, wanneer onze onderneming op die hoogte zal staan, waarop wij ze spoedig hopen te zien! In het bijzonder vestigen wij uwe aandacht op de van dit jaar gewonnen zijde, reeds afgehaspelde strengen, waaruit de vorderingen in de afhaspeling zoo merkbaar zijn, dat wij dezelve hier niet behoeven op te sommen.

Het winnen van veel zijde, de groote struikelblok, van allen die zich op de zijdeteelt toeleggen, voor als nog het doel der Maatschappij niet mogende zijn, zoo lang de uitgebreidheid der Plantagiën en den ouderdom der Boomen en heggen niet zal veroorloven, dezelve zonder gevaar van nadeel van haar blad te beroven, wordt hetzelve alleen bij wijze van proefneming en tot overtuigend bewijs in een daartoe voorloopig, zoo goed mogelijk ingerigt vertrek, altijd met het beste gevolg, voortgezet, ofschoon natuurlijk deze proefnemingen nu geen aanmerkelijke winst kunnen opleveren en veelal kostbaar zijn, zoo zullen dezelve echter op hun tijd goede vruchten dragen: de werklieden welke vooral bij zulk eene geheel nieuwe zaak, zich als 't ware, niet door den slag eener tooverroede laten daarstellen, worden meer en meer geoefend, en wanneer het bestuur zich in staat gesteld vindt, om het volgende jaar een regelmatig welingerigt afzonderlijk gebouw voor de zijdeteelt daar te stellen, hetwelk bij eene eenigzins uitgebreide teelt noodzakelijk is, wil men met uitzigt op voordeel werken, dan zal de opvoeding der zijdewormen op eene grootere schaal kunnen ondernomen worden, zonder voor vrees eenen onzekeren uitslag en zonder genoodzaakt te zijn vreemdelingen ter hulpe te roepen.

Is dit waar omtrent de opvoeding van dit kostbaar insect, meer nog is dit toepasselijk op afhaspeling der zijdepoppen; deze mag als het belangrijkste gedeelte der geheele zaak beschouwd worden; — dezelve vordert veel kennis en ondervinding, ten einde de goed gewonnen Cocons naar behooren af te winden en het product derzelve door eene verkeerde behandeling niet van deszelfs waarde te doen verliezen; op deze is dus vooral toepasselijk hetgeen bij al de deelen van deze nieuwe industrie eene waarheid is, namenlijk: dat de werklieden geleerd en gevormd moeten worden. Het spreekt van zelve dat hier bedoeld wordt om de zaak fabriekmatig in het groot

---

(*) Na het opmaken van dit Verslag, deze tot *organsin en trame* verwerkte zijde, terug ontvangen zijnde, hebben wij het voorregt die als nog onder Ul. oog te brengen.

met voordeel te drijven. Ook is dit vooral van toepassing op de verschillende werktuigen en inrigtingen, zoo wel met opzigt tot de geheele opvoeding der zijdewormen, hunne inspanning, zaadwinning als tot afhaspeling der zijdepoppen.

Het is te verwonderen dat in *Frankrijk*, waar zoo veel is gedaan voor de zijde-verwerijen en weverijen, en waar deze industrie zulk een tak van welvaart is, aldaar vroeger zoo weinig is verrigt tot bevordering van de teelt der primitive stof of ruwe zijde; thans echter heeft men dit aldaar ingezien en de pogingen tot die bevordering zijn allerbelangrijkst...... Veel wordt er thans geschreven, veel beproefd; op de eene plaats wordt dit, op de andere plaats dat werktuig gebezigd; ook *hier* worden dezelve op onderscheidene wijzen beproefd en zoo wordt men in staat gesteld door ondervinding op eene kleine schaal, zich als 't ware voor te bereiden, daar men zoo doende zich overtuigt, welke werktuigen en welke handelswijze (ons klimaat, ligging en andere punten waarop acht behoort te worden geslagen, in aanmerking genomen) in ons land met het meeste gemak en voordeel kunnen worden aangewend en toegepast, zoodat men, wanneer het winnen en afhaspelen van zijde in het groot wordt voortgezet, niet behoeft te weifelen, maar reeds eene bepaalde keuze proefondervindelijk ten deze is gedaan.

Ter onderzoek bieden wij U hier aan de boeken der Maatschappij, tot den dag van heden bijgewerkt en behoorlijk gesloten, benevens de balans over het afgeloopen boekjaar. Even als het vorige jaar, is op dezelve geen post van winst en verlies gebragt, daar vooreerst de verkoop van plantsoenen niet zoo aanmerkelijk is kunnen zijn om voor als nog eenige belangrijke winsten op te leveren, en ten anderen is er geene taxatie der gebouwen (als zijnde dezelve nog niet zoodanig ingerigt als later zal behooren te geschieden) en der steeds in waarde toenemende Plantagiën gemaakt, daar het ons voorkomt dat het een en ander alleen dan zal noodig zijn, wanneer eenmaal het volle kapitaal der deelgenooten zal zijn gestort, de aandeelen uitgegeven en er kwestie zal kunnen zijn van het uitdeelen van een dividend, overeenkomstig Art. 20 van de Statuten der Maatschappij.

Het houden der boeken en alle de werkzaamheden aan de administratie verknocht, behalve alleen het geldelijk beheer, worden bij zijne andere werkzaamheden, tot hiertoe, even als vroeger, waargenomen door den Directeur van het Hoofd-Etablissement, waardoor het tractement van een, tot nog toe minder benoodigden, administrateur voor de Maatschappij wordt uitgewonnen. Het zal U niet moeijelijk vallen U te overtuigen, dat dit alles met netheid en strikte order geschiedt, zoo wel als de werkzaamheden aan zijne eigene taak als Directeur verbonden en over welke wij onze goedkeuring onbewimpeld moeten te kennen geven, zoo als wij hem ook den toekomenden billijken lof schenken, dat hij ter uitbreiding en vestiging der Zijdeteelt en in het belang der Maatschappij, zich al dien arbeid getroost, welke hem dezen onzen lof en de erkentenis der deelgenooten allezins waardig maken.

Het geldelijk beheer blijft onder de leiding des Bestuurs steeds aanvertrouwd aan den heer *Suys*, Agent van 's Rijks Schatkist, welke deze betrekking met belangstelling waarneemt.

[illegible] handelingen gedurende het derde jaar van het bestaan der Maatschappij tot Invoering der Zijdeteelt in Noord-Braband; wij wenschen ons zelven geluk dat uwe ondersteuning en medewerking ons in staat hebben gesteld ons doel eene groote schrede nader te komen, dat zoo vele waardige en aanzienlijke mannen zich ook weder dit jaar met ons hebben vereenigd, om te streven naar het schoone doel dat wij allen ons hebben voorgesteld, om, met in het oog houden van billijk eigen voordeel en door het doen van kleine opofferingen, aan de zoo zeer hulpbehoevende, dagelijks vermeerderende landbouwende en arbeidende volksklasse in ons Vaderland, binnen weinige jaren eene nieuwe bron van welvaart te openen, welke rijkelijk vloeijen zal, wanneer op den ingeslagen weg wordt voortgegaan!

Moge Hij die het lot der Volken bestuurt, uwe en onze pogingen, blijven ondersteunen en zegenen, en Gij allen u alzoo eene Eerzuil stichten bij eene erkentelijke bevolking en een dankbaar nageslacht!

*** Heden beviel voorspoedig van eene *DOCHTER*, Vrouwe H. C. G. BARNAART, geboren BEKKERS.

AMERSFOORT, 11 Augustus 1841.

SOIRÉE MUSICALE,

TE GEVEN OP

ZATURDAG DEN 21sten AUGUSTUS 1841,

IN DEN SCHOUWBURG TE *BREDA*,

door Mejufvrouwen **DE BOER**, Zangeressen uit *Amsterdam*, vroeger Kweekelingen van de Koninklijke Muzijkschool aldaar, en den Heer **F. STOLL**, voornaam Guitarist uit gemelde Stad.

PROGRAMMA.

EERSTE DEEL.

1. Ouverture.
2. Aria uit *Lucie de Lammermoor*, van DONIZETTI. te zingen door Mejufvr. DE BOER, (*de oudste*).
3. Fantaisie over Thema's uit *Robert le Diable*, voor de Guitar, gecomponeerd en uit te voeren door den Heer F. STOLL.
4. Scène en Duo tusschen *Elisabeth*, koningin van Engeland en *Amy Robsart*, muzijk van CONCONE, te zingen door de beide Jufvr. DE BOER.

TWEEDE DEEL.

1. Ouverture.
2. Fantaisie en Variatiën over Thema's uit de opera: *l'Elisir d'Amore*, voor de Guitar, gecomponeerd en uit te voeren door den Heer STOLL.
3. Romances, te zingen door Mejufvr. DE BOER, (*de oudste*).
4. Groot Concert van GIULIANI, voor de Guitar, uit te voeren door den Heer F. STOLL.
5. Duo uit NORMA, te zingen door de beide Jufvrouwen DE BOER.

DE TOEGANGSPRIJS IS:

Voor een Heer	*f* 1,25.
Voor eene Dame	» 0,75.
Voor Heeren Officieren	» 1,—.

Aanvang ten 7 ure.

(*De Poorten zullen tot des avonds ten elf ure geopend blijven.*)

De TOEGANG-KAARTJES zijn bij de Boekhandelaars BROESE & COMP. verkrijgbaar.

A. PIRON,

Brugstraat, Lett. B, N°. 242,

heeft de eer de DAMES te berigten, dat hij nog slechts 3 à 4 weken hier zal vertoeven; hij is steeds voorzien van een schoon Assortiment HOEDEN, tot zeer matige prijzen; bevelende zich in de gunst van het geëerd Publiek.

*** Bij den Boekverkooper JOHANNES MÜLLER, Kalverstraat bij den Dam, N°. 9, te *Amsterdam*, is verschenen en alom verzonden:

Nederlandsche Jaarboeken voor Regtsgeleerdheid en Wetgeving, verzameld en uitgegeven door MR. C. A. DEN TEX en MR. J. VAN HALL. *Derde deel N°. 2*, 1841 gr. 8°. . *f* 2,20.

Wetboek van Koophandel, met aanteekeningen van MRS. C. D. ASSER, W. E. J. BERG, M. H. GODEFROIJ, J. W. TIJDEMAN en JERO DE VRIES Jz. Eerste Boek, 1841, gr. 8°. *f* 2,20.

A. DE WILDE, Nederduitsch-Maleisch en Soendasch-Woordenboek benevens twee stukken tot oefening in het Soendasch. Uitgegeven door TACO ROORDA, 1841, gr. 8°. . . . *f* 3,75.

*** Bij BROESE & COMP., te *Breda*, zijn op FRANCO aanvrage verkrijgbaar, de volgende LEERCURSUSSEN bij de K. M. AKADEMIE in gebruik:

1°.	*Leercursus der*	*Artillerie* voor alle Wapenen.		*f* 2,40.
2°.	»	»	*Taktiek* voor alle Wapenen.	» 4,80.
3°.	»	»	*Administratie* voor alle Wapenen. .	» 1,60.
4°.	»	»	idem idem in Ned. O. Indien.	» 0,80.
5°.	»	»	*Paardenkennis, Afrigting- en Rijkunst*, 2 stukken.	» 4,—.
6°.	»	»	*[illegible]* (2 stuk afzonderlijk.) .	» 2,45.
7°.	»	»	*Statica en Hydrostatica* voor Artillerie, Genie en Waterstaat.	» 2,40.
8°.	»	»	*Hoogere Meetkunst* voor Infant. en Kav.	» 0,65.
9°.	»	»	*Versterkingskunst* voor alle Wapenen; (bevattende de aanval en verdediging van Vestingen.)	» 4,20.
10°.	»	»	*Beginselen der Dynamica.*	» 0,80.
11°.	»	»	*Gronden der krijgsk. Scheikunde.* . .	» 0,80.
12°.	»	»	*Gronden der Mechanica.*	» 1,34.
13°.	»	»	*Natuurkundige Stellingen.*	» 2,40.
14°.	»	»	*Taktische oefeningen op de Kaart.* .	» 0,40.
15°.	»	»	*Hydrodynamica.*	» 0,60.

Nog zijn bij Bovengemelden de volgende Werken voorhanden:

VON BRANDT, De Kleine Oorlog in zijne verschillende betrekkingen, naar 't Hoogduitsch door J. J. VAN MULKEN, met drie plans . . . . *f* 2,40.

F. A. O'ETZEL, Terreinleer, uit het Hoogduitsch vertaald naar de tweede uitgave door G. A. VAN KERKWIJK, met drie plans . . . . » 2,25.

V. MULKEN, Velddienst, ten dienste van de Onder-Officieren der Infanterie bij het Nederlandsche Leger, met vier platen, 4de druk . . . . » 0,90.

VISSER, Handleiding voor Onder-Officieren en Korporaals tot het verkrijgen der vereischte administrative kundigheden voor de functien van Sergeant-Majoor en Fourier, 2de druk . . » 0,50.

Nagelatene Werken van den Generaal KAREL VAN CLAUSEWITZ, (uit het Hoogduitsch vertaald.)

De Veldtogt van Rusland in het jaar 1812, (met eene Kaart van het Tooneel des Oorlogs) . . . . » 2,50.

De Veldtogt van 1813 tot op den wapenstilstand en de Veldtogt van 1814 in Frankrijk . . . . » 1,80.

De Veldtogt van 1815 in Frankrijk . . . . » 1,80.

De Veldtogt van 1796 in Italie . . . . » 3,—.

Handleiding tot de paardenkennis met twee uitslaande platen, voorstellende 1°. het gebit en kenteekenen van den ouderdom, 2°. het paard zonder gebreken . . . . » 0,90.

B. VAN MERLEN, De Afrigtingskunst . . . . » 0,75.

——— De Hoogere Afrigtingskunst . . . . » 0,75.

——— Figuren in houtsnee van de School des Ruiters, Pelotonsschool en Afrigtingskunst . . . . . . » 0,40.

T. MELMER, Handleiding voor de Officieren van Wapening bij de Korpsen . . . . » 1,40.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.